

РЕШЕНИЕ

№ 3001

гр. София, 04.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 34 състав, в публично заседание на 25.04.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Георги Тафров

при участието на секретаря Мая Миланова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **3940** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 - 286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по искова молба с вх. № 16075 от 29.04.2022 г. от Е. Д. М., ЕГН: [ЕГН], намиращ се понастоящем в централен затвор С., с която е предявен срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ иск за обезщетение на неимуществени вреди в размер на 20 000 лв. за периода 08.04.2022 г. до 16.04.2022 г., претърпени от незаконосъобразни действия и бездействия на длъжностни лица от администрацията на ответника.

Ищецът твърди, че противоправното деяние на ответника се изразява в произвол и незачитане правата на човека. Посочва, че неоснователно е отхвърлена молбата му с рег. № 2262/08.04.2022г. по опис на ГДИН, с която е поискано на основание член 1,4,20 и 35 от ХОПЕС – един час допълнително каре по медицински причини, тъй като е тежко болен от хипертония - трета степен и има допълнително нужда от движение и престой на чист въздух, за да се подобри здравословното му състояние, което от своя страна намира за дискриминационно. Направено е искане за разпит на двама свидетели и да бъде изискано медицинското му досие.

Ответникът-Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, представлявана от Н. Д., упълномощена със Заповед № Л-4605/21.10.2019г. на Главния директор на Главна

дирекция „Изпълнение на наказанията“, с адрес за призоваване: [населено място], [улица], счита исковата молба за недопустима и неоснователна, като се твърди, че липсват доказателства за обстоятелствата, на които се основава искът. Сочи, че в исковата молба не се установява наличие на неизпълнение на вменено от закона задължение от страна на ответника, което да ангажира отговорността, съгласно разпоредбата на чл. 1 от ЗОДОВ. Изтъква, че липсват доказателства за наличие на нарушение на психичното или физичното здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на администрацията на затвора. Ответникът намира твърденията за дискриминация за бланкетни, а компетентен орган да се произнесе по това твърдение е Комисията за защита от дискриминацията, поради което счита че молбата трябва да бъде изпратена на основание чл. 130, ал. 4 от АПК до комисията. Моли съда да остави исковата молба без уважение и претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание ищецът – Е. М., чрез назначения по реда на Закона за правната помощ процесуален представител адв. Ю., поддържа исковата претенция, ведно със законната лихва. Счита, че в хода на съдебното производство се установиха неимуществени вреди, претърпени от ищеца, както и причинната връзка между непредоставената му възможност за допълнителен престой на открито и вредите, предизвикани от това обстоятелство. Претендират се разноски.

Ищецът лично също моли за уважаване на исковата претенция, като изтъква, че по несъмнен начин по делото е доказано, че преди е използвал допълнително един час разходка, а с течение на времето състоянието му се е влошило, което не би се случило ако разполагаше с въпросното допълнително време на открито. Позовава се на член 35 от Хартата на ЕС и член 168 от ДФЕС. Твърди дискриминация, за което също се позовава на правото на ЕС.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, чрез юрк. Д., в хода на устните състезания поддържа, че не се установяват незаконосъобразни действия или бездействия на администрацията на ГДИН, с което моли исковата претенция да бъде отхвърлена. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура /СГП/ дава заключение за неоснователност и недоказаност на иска и предлага той да бъде отхвърлен.

От фактическа страна се установява:

Ищецът - Е. Д. М., [ЕГН] е постъпил в затвора [населено място] на 07.11.2018г. Първоначално е настанен в първа група/Зона с повишена сигурност/. От 26.07.2019г. до 05.05.2020г. пребивава в 11-та група /обвиняеми и подсъдими/. След постановяване на присъда от 09.01.2018г. на Специализирания Наказателен съд, 3 състав по НОХД № 646/2015г. за извършено престъпление по чл. 199, ал. 2, т. 3 от НК, ищеца е осъден на 17 години и 6 месеца лишаване от свобода. Начало на изтърпяване на наказанието е от 16.04.2020 година при първоначално постановен „строг“ режим /16.04.2020 г./.

На основание чл. 57, ал. 1, ал. 2 и чл. 58, ал. 1, ал. 2 от ЗИНЗС лишеният от свобода Е.

Д. М. е настанен да изтърпява присъдата си в Затвора - [населено място], като на основание чл. 35, ал. 1 от ППЗИНЗС е преразпределен за 5-та група /група за осъдени лица/на 05.05.2020г.,където пребивава и към настоящия момент.

С молба с рег. № 2262/08.04.2022 г. ищецът е поискал от Началника на затвор С. да му разреши „един час допълнително каре“ по медицински причини, тъй като страда от хипертония-трета степен и има допълнително нужда от движение и престой на чист въздух,за да се подобри здравословното му състояние. Началникът на затвора е отказал с мотиви, че лишеният от свобода не спазва предписаната му терапия. По делото е представена Медицинска справка /лист 45/ от Медицински център – затвора [населено място], изготвена от д-р М. Т., видно от която ищецът Е. Д. М. не посещава редовно графика на групата си МЦ в Затвора [населено място]. Посочено е, че по време на прегледите се регистрират стойности на артериално налягане над горно граничните стойности и многократно му се правят терапевтични схеми от медикаменти, които според лекаря не се вземат редовно и с неявяването по график да получава седмичната си дозировка лечението се компрометира.Посочено е още, че ищецът отказва медикаменти инжекционно и с тези свои действия възпрепятства медицинския персонал да извършва задълженията си във връзка с чл. 129 от ЗИНЗС.

Представено е копие от писмо до Специализиран наказателен съд,видно от който Е. М. страда от артериална хипертония, за която получава изрично посочени лекарства. В писмото е посочено още, че в много случаи на М. му е предлагано поставяне на инжекция с антихипертензивен медикамент, поради стойност опасна за живота на кръвното налягане, но той винаги е отказвал.

Представени са копия от амбулаторен журнал, започнат на 22.02.2022 г. и завършил на 13.04.2022 г. /лист 49-51/, както и справка за медицински преглед /52-53/, извършен на 14.02.2022 г. Видно от представената с молба с вх. № 37837 от 24.10.2022 г. по делото Докладна записка, график за провеждане престоя на открито в корпуса на затвора и списък за месец април /лист 87 и сл./ за настанените на територията на пета група лишение от свобода, в която е и ищецът, утвърдения график за престой на открито се превежда от 09:10 ч. до 10:40 ч., а фитнес залата посещават от понеделник до петък за времето от 13:30 до 14:30 часа.От присъствената форма, която се попълва от постовия надзирател се установява, че за периода, посочен в исковата молба - 08.04.2022 г. до 16.04.2022 г. М. е отсъствал веднъж – на 14.04.2022 г. В периода от 01.03.2022 г. до 26.04.2022 г. в затвора в [населено място] не е имало назначен отговорник компютърен клуб,поради което не е провеждан курс „Компютърна грамотност“.Видно от депозирана от ответника молба от 09.01.2023 г. /лист 107/ от д-р М. Т. – в затвора не се съхранява медицинска документация в електронен вид, като тези документи се съхраняват на хартиен носител.Копия от документация, касаеща ищеца Е. М. са представени на АССГ по дело 11898/2021 г.

С определение съдът е допуснал събирането на гласни доказателства по двама свидетели на ответника и ищеца.

При разпит на свидетеля П./на ищеца/, проведен в о.с.з. от 17.01.2023 г. същият заявява, че поради здравословен проблем – хипертония ходи на допълнително каре и

ищецът му се е оплаквал, че него не го допускат.

При разпит на свидетеля, проведен в о.с.з. от 17.01.2023 г. - И. Й. Д., инспектор „Социална дейност и възпитателна работа“ в затвора – С., същата твърди, че предложение за удължен престой на открито може да постъпи от медицинско лице или от ИСДВР и за лишените от свобода няма пречка да му се разреши удължен престой на открито, която би могла да бъде одобрена с оглед здравословно състояние. Посочва още, че ищецът - М. посещава фитнес залата в затвора, а освен престоя на открито, лишените от свобода имат възможност за излизане за посещение на фитнес или други мероприятия.

При разпит на свидетеля М. Ц., който посочва, че е бил заедно с ищеца в V група и са били заедно в I група. "Докато са били в първа група са излизали от 7:30 до 8:30 часа ,а в V група никой не излиза допълнително".Заявява, че знае за здравословните проблеми на ищеца и му е отказано допълнително време на открито.Твърди, че няколко дни не е излизал, не е приемал храна и е спрял да спортува.

Депозирано е становище по делото от 24.10.2022 г. от ответника /лист 86/. Представена е докладна записка /лист 87/, видно от която за периода на исковата молба М. Ц. не е бил настанен в едно спално помещение с ищеца.

При разпита в о.с.з. на 17.01.2023 г. на директора на МЦ на Затвора – М. Т. твърди:"че графикът за посещение на МЦ за групата, в която е ищецът е в сряда, но често се случва М. да е на дело в този ден, поради което посещенията са редуцирани, а оплакванията са най-вече от високо кръвно налягане." Твърди, че когато е дошъл в МЦ, ищецът е ползвал допълнителен престой на открито. Посочва, че Директорът на МЦ изготвя становище по искане за допълнителен престой, но няма правомощия да издаде такава заповед. Посочва, че препоръката на С. за болни от артериална хипертония е да включва повече движение, никъде не е упоменато дали на открито или закрыта спортна зала, както и че фитнесът може да се приеме за здравословен за състоянието на ищеца. Свидетелят Т. посочва още, че болните от такива заболявания включително и ищецът трябва да съблюдават строго терапията си и хигиенно-диетичният режим без терапия е безсмислен. Твърди, че: "Е. М. трудно помни лекарствата си и не приема редовно терапията."/л.109 гръб/

С протоколно Определение от 25.04.2023г. бе отхвърлено искането, направено в с.з. от 27.09.2022 г., за представяне на удостоверение за периода от 05.06.2015 г. до 09.01.2018 г., което съдът счита за неотнормимо, доколкото касае период, различен от посочения в исковата молба. Същото се отнася и до искане за допускане до разпит в качеството на свидетели на началника на Затвора – С. и на Д-р Т., бивш служител на ГДИН. Без уважение е оставено и искането за назначаване на съдебномедицинска експертиза в настоящото производство, доколкото по делото са налице достатъчно медицински и гласни свидетелски показания, въз основа на които да се направят относими фактически установявания и правни изводи. Със същите мотиви съдът прие, че не следва да бъде уважено и искането, направено с молба от 06.03.2023 г. /л. 163/ от страна на процесуалния представител на ищеца за назначаване на комплексна

съдебно-психологична, психиатрична и медицинска експертиза.

По делото е представено от МЦ Затвора – [населено място] заверено копие на медицински картон на Е. Д. М. с всички вписвания в него /лист 126-159/. Представени са още Докладна записка от инсп. М. Т./л. 177/,Протокол № 36, Заповед № 12 от 23.03.2023 г.

Съдът кредитира показанията на разпитаните в хода на съдебното производство свидетели, като намира същите за последователни и непротиворечиви.Кредитират се и представените по делото писмени доказателства не оспорени от страните. Други доказателства от значение за предмета на спора по делото не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода на престой в Централен затвор – С. от 08.04.2022 г. до 14.04.2022 г. е претърпяло неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл. 12, ал. 3 ЗИНЗС.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл. 284, ал.1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3 – последната разпоредба поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение.Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, че осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена

форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Задълженията на ответника във връзка с осигуряване на благоприятни условия при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ от осъдените лица са уредени нормативно в ЗИНЗС и Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ППЗИНЗС/.

С оглед на разпоредбите на чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС и чл. 71, ал. 11 от ППЗИНЗС на лишените от свобода е гарантирано правото на престой на открито не по малко от един час дневно, като допълнителен престой на открито се предоставя по предложение на медицинско лице или от Инспектора социални дейности и възпитателна работа.

По силата на чл. 71, ал. 11 от ППЗИНЗС - предложения за удължаване престоя на открито се правят от медицински специалист и/или от инспектора по социални дейности и възпитателна работа. Следователно посочената норма не задължава затворническата администрация да осигури допълнителен престой на открито по молба на лишен от свобода. Допълнителният престой на открито в часови диапазон, по желание на лице, лишено от свобода не представлява право на лишения от свобода, което администрацията е задължена да им осигури, както това се отнася до задължителния един час престой на открито по чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, а е по-скоро правна възможност, обусловена от предложение на лицата по чл. 71, ал. 11 от ППЗИНЗС.

По друг начин би стоял въпросът, ако престоят на открито е провеждан по-малко от един час, което би довело до нарушение на чл. 86, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС, респ. на чл. 3 от с.з., тъй като това обстоятелство е неблагоприятно условие за изтърпяване на наказанието и само по себе си предполага уронване на човешкото достойнство, пораждаше на чувство на незащитеност и малоценност, но такова обстоятелство, за престой на открито по-малко от един час на ден, не се твърди и не се установява. Още повече, видно от представената по делото Докладна записка, График за провеждане престоя на открито в корпуса на затвора и Списък за месец април за настанените на територията на пета група, утвърденият график за престой на открито се превежда от 09:10 ч. до 10:40 ч., а фитнес залата посещават от понеделник до петък за времето от 13:30 до 14:30 часа. От присъствената форма, която се попълва от постовия надзирател се установява, че за периода, посочен в исковата молба М. е отсъствал веднъж – на 14.04.2022 г. Установява се, че по отношение на Е. Д. М. са взети мерки за осигуряване на престой на открито респ. за пазаруване и посещение на фитнес - залата в затвора в часовете и графика на затвора за групата, в която е лицето. Осигурен е дори престой на открито повече от минимално разписания в ЗИНЗС, което не се опровергава и от разпитаните по делото свидетели.

В случай, че желае да се ползва от специалната привилегия, според чл. 71,

ал. 11 от ППЗИНЗС, лишеният от свобода следва да потърси съдействие на медицински специалист, който след преглед на настоящето му здравословно състояние да препоръча на затворническата администрация да му разреши удължен престой на открито. От представените по делото доказателства, подобно съдействие от страна на М. не е потърсено. Напротив, видно от представената по делото Медицинска справка /лист 45/, М. демонстрира пренебрежение към терапията си – отказва медикаменти инжекционно и не взема редовно предписаните медикаменти. От разпита на директора на МЦ на Затвора – М. Т., преведен в хода на делото, се установява, че болните от такива заболявания, от каквото страда ищецът, трябва да съблюдават строго терапията си, а хигиенно-диетичния режим без терапия е безсмислен, както и че Е. М. трудно помни лекарствата си и не приема редовно терапията. От поведението на ищеца може да се обоснове извод, че с искането си за допълнително време на открито, което се допуска по медицински причини, М. не желае подобряване на здравословното си състояние (каквато е именно целта на разпоредбата на чл. 71, ал. 11 от ППЗИНЗ), а цели единствено да се възползва от една предвидена в закона привилегия, което категорично не може да бъде квалифицирано като акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл. 3 ЗИНЗС. Още повече, видно от заключението на представената по делото справка за медицински преглед, извършена на 14.04.2022г. /л. 52/, ищеца Е. М. е бил клинично здрав – в добро общо състояние, поради което не може да се приеме, че за периода на исковата молба са били основания за удължаване престоя на открито.

Не се констатира нарушение на нормите на правото на Европейския съюз и в частност – ХОПЕС, на които ищецът в хода на съдебното производство се позовава изцяло бланкетно. По силата на член 35 от ХОПЕС всеки има право на достъп до здравна профилактика и да ползва медицински грижи при условията, установени от националните законодателства и практики. При определянето и осъществяването на всички политики и действия на Съюза се осигурява висока степен на закрила на човешкото здраве. По делото са налице достатъчно доказателства (*Здравен картон/л. 126 и сл./, Амбулаторен журнал /л. 49/, свидетелските показания на директора на МЦ – Затвора – д-р М. Т.*), от които може да се обоснове категоричен извод за наличието на регулярен достъп до медицински грижи по отношение на ищеца, а конкретни твърдения за отказ от предоставяне на такива не се навеждат.

Ограниченията и неудобствата, които в случая лишения от свобода търпи са пряко следствие от наказанието, наложено му с влязла в сила присъда, а не са в следствие на незначитане на закона от страна на затворническата администрация, поради което не установява нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС и конкретно във връзка с правото му на престой на открито.

Съдът приема, че в конкретния случай са недоказани елементите от фактическия състав на отговорността на държавата по чл. 284-285, вр. чл.3, ал. 1 и ал. 2 от ЗИНЗС. Съвкупната преценка на събраните по делото

доказателства не установява виновно нарушение на визираната релевантна норма на чл. 71 от ППЗИНЗС. Липсва първата предпоставка за реализиране на отговорността на Държавата. Презумцията относно неимуществените се прилага само в случай, че се установи нарушение от страна на администрацията, изразяващо се на плоскостта на случая в лишаване на лишен от свобода от полагащо му се право, каквото нарушение, по изложените съображения, в процесния случай липсва. Искът се явява изцяло неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По отношение на твърденията за дискриминация, наведените с исковата молба, поддържани в хода на съдебното производство, следва да бъде посочено, че същите са неотнормирани към предмета на делото, с което е сезиран настоящия съд. За ищеца съществува възможност за депозиране на жалба до Комисия за защита от дискриминацията, с която да образува отделно производство, с което евентуално да се установи дали е дискриминация. В тази връзка направените искания от страна на ищеца за справка относно това кои други от Централен затвор С. лица ползват един час допълнителна разходка на открито се явяват ирелевантни към настоящото производство.

При този изход на делото и направеното своевременно искане за присъждане на разноски от ответната страна, жалбоподателят следва да бъде осъден да заплати на ответната страна юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лева, който размер е съобразен с разпоредбата на чл. 78, ал. 8 от ГПК във връзка с чл. 37, ал. 1 от Закона за правната помощ и чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ във вр. с чл. 144 от АПК.

Воден от горното и на основание <https://web.apis.bg/p.php?i=339588&b=0> и [чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС](#), във връзка с [чл. 203](#) и [следващите от АПК](#), съдът,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ изцяло като неоснователен и недоказан иска на Е. Д. М., [ЕГН], намиращ се понастоящем в централен затвор С., срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за заплащане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 20 000 лева, претърпени от незаконосъобразни действия и бездействия от длъжностни лица от ГД"ИН" за периода 08.04.2022 г. до 16.04.2022г.

ОСЪЖДА Е. Д. М., ЕГН [ЕГН] да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията" сумата от 100/сто/лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред тричленен състав на АССГ в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: